

กระทรวงศึกษาธิการ

พัฒนาการ
การเปลี่ยนแปลง
สังคม
การเมืองไทย
และความคิดเรื่องการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง
ศาสตราจารย์ธีรยุทธ บุญมี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำสถาบันพระปกเกล้า	III
คำนำผู้เขียน	V
บทคัดย่อ	XI
Abstract	XIV
ส่วนที่ 1	1
การปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงใหญ่ของกลุ่มคนไท-ไต	
ภาค 1 การเกิดสังคมเกษตร หมู่บ้าน	3
บทที่ 1 ภาพรวมของมนุษย์ในโลกเมื่อก้าวสู่ยุคหมู่บ้านเกษตรกรรม	4
บทที่ 2 จะมีอารยธรรมมนุษย์ ต้องมีวงศ์ตระกูล ฝีมือบุรุษ และการทำนา	11
บทที่ 3 ฝีมือบุรุษ (และอำนาจผีต่าง ๆ) ในฐานะเป็นสถาบันทาง กฎหมายและอำนาจในสังคมยุคหมู่บ้าน	22
บทที่ 4 การปกครองแบบบ้าน การปฏิรูปชุมชนครั้งแรกของไทย "ระบบการเมือง" ก่อนรัฐ	35
ภาค 2 ระบบเมืองหรือรัฐเริ่มต้น (Early State) ของไทย	51
บทที่ 1 การก่อตัวของ "ระบบเมือง" หรือ "รัฐเริ่มต้น" (Early State) ของไทย	52
บทที่ 2 ลักษณะโครงสร้างสังคม อำนาจการเมืองการปกครอง ในยุคเมืองเริ่มต้น	61
บทที่ 3 ค่านิยมการทำสงคราม เป้าหมายและคุณธรรมแบบเมือง คือเพื่อความอยู่รอด และความมั่งคั่งของเมือง	68
ภาค 3 อุดมการณ์แบบพุทธศาสนาในสังคมไทย	83
บทที่ 1 พุทธศาสนารูปแบบอุดมการณ์หลักในสังคมไทย	84

เรื่อง	หน้า
บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสังคมไทยอันเนื่องมาจากพุทธศาสนา	95
บทที่ 3 เงื่อนไขทางการเมือง-สังคมของการก้าวขึ้นสู่ฐานะครอบงำของ พุทธศาสนา	100
ภาค 4 รัฐยุคส่วย-บรรณาการ	111
บทที่ 1 มุมมองเชิงทฤษฎีของวิวัฒนาการรัฐไท เศรษฐกิจ การเมือง (Political Economy) ของรัฐยุคเกษตรส่วย-บรรณาการ	112
บทที่ 2 อาณาจักรและเมืองเจ้าฟ้า	122
บทที่ 3 การปฏิรูประบบการปกครองของรัฐส่วย-บรรณาการไทย	129
บทที่ 4 สรุปลักษณะและปัญหาของระบบการปกครอง ผ่านการศึกษาวรรณคดีคนไทกลุ่มต่าง ๆ	141
ภาค 5 ความรุ่งโรจน์และความล่มสลายของอาณาจักรศรีอยุธยา	147
บทที่ 1 ยุคการค้า (Commercial Age) ในแถบเอเชียอาคเนย์	148
บทที่ 2 พลวัตของอาณาจักรศรีอยุธยา-รัตนโกสินทร์ มุมมองผ่านโลกยุคการค้าและระบบส่วยบรรณาการ	159
บทที่ 3 การปฏิรูปใหญ่ 3 ด้านของอาณาจักรอยุธยา	166
บทที่ 4 กระบวนทัศน์แบบมหาสากลนคร (cosmopolitanism) กับระบบศักดินาการค้า	196
บทที่ 5 ความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา	215
ส่วนที่ 2	239
ลัทธิล่าอาณานิคมตะวันตก ผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย	
ภาค 1 บทนำ	241
บทที่ 1 ช่วงแรก (First Phase) ของลัทธิอาณานิคม การปล้นสะดมกับลัทธิเงินตราพาณิชย์นิยม	246

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 2 ภาพสังคมไทยก่อนเข้าสู่ยุค "การค้าเสรี" ตามสนธิสัญญาเบาว์ริง	262
บทที่ 3 การปฏิรูปกระบวนทัศน์สมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 4	270
บทที่ 4 การปฏิรูป รัฐ กายา (Body Politic) การสถาปนารัฐสยามสมัยใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า (รัชกาลที่ 5)	284
ภาค 2 ยุคชาตินิยม	313
บทที่ 5 ชาตินิยม ประชาธิปไตย รัฐนิยม จากรัชกาลที่ 6 - สิ้นยุคจอมพล ป.	314
ภาค 3 ยุคพัฒนา	329
บทที่ 6 การปฏิรูปเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสมัยจอมพลสฤษดิ์ ยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และเริ่มยุคเปิดเสรี	330
บทที่ 7 การเปิดเสรีการเงินตามกระแสโลกาภิวัตน์ และเริ่มเข้าสู่ยุค Disruption	355
บทที่ 8 การเปลี่ยนแปลงในชนบท: ปัญหาอัตลักษณ์และชนชั้น ความเหลื่อมล้ำและหนี้สิน	359
ภาค 4 ยุคปฏิรูป และหลัง "วาทกรรมปฏิรูป"	383
บทที่ 9 เกิดวาทกรรมทางออกด้วยการปฏิรูปเข้ามาแทนที่ วาทกรรมการพัฒนา	384
บทที่ 10 กระแสปฏิรูปหมดแรง	394
บทสรุป สู่ยุค "หลัง" วาทกรรมปฏิรูป	400
บรรณานุกรม	428